

1. UVOD

Ukoliko se sagledaju aktivnosti i poslovi koje obavlja centralna banka može se konstatovati da se same centralne banke razlikuju od zemlje od zemlje i to u zavisnosti kakav je politički sistem na snazi u zemlji, te u zavisnosti od ekonomskog i bankarskog sektora. Uloga, funkcija i odgovornost centralne banke, kao monetarne institucije države, u segmentu kreditno-monetarne, emisije i devizne politike, kao i regulisanja novčane mase u opticaju, proističe iz prava, dužnosti i ovlašćenja zakonom prenesenim od strane država. Pored navedenog, centralna banka mora imati i uticaja na stabilnost privredne aktivnosti svake zemlje, te mora i da održava odnose sa finansijskim organizacijama, poput Međunarodnog monetarnog fonda i Svjetske banke. Rezultati rada i aktivnosti monetarne politike, sprovedenih od strane centralne banke, treba da imaju značajne i adekvatne uticaje na cjelokupnu ekonomiju svake zemlje. Iz navedenog proističe odgovornost centralne banke. Odgovornost centralne banke je veća ako je i nezavisnost centralne banke velika. Sa timu vezi, može se istaći da nezavisnost centralne banke podrazumijeva visok stepen slobode odlučivanja pri vođenju monetarne politike. Ta nezavisnost sadrži dva segmenta, i to nezavisnost cilja i nezavisnost instrumenta. Prva se odnosi na slobodu definisanja ciljeva monetarne politike, a druga vrsta nezavisnosti instrumenata znači da centralna banka ima slobodu u odabiru instrumenata kojima nastoji postići određene efekte.

U pogledu Centralne banke Bosne i Hercegovine (CBBiH) može se istaći da je osnovni cilj postizanje i održavanje krajnje stabilnost domaće valute (KM) na način da domaću valutu emituje prema aranžmanu poznatom pod nazivom karensi bord, odnosno izdaje domaću valutu uz puno pokriće u slobodno konvertibilnim deviznim sredstvima, a kurs prema euru utvrđen je Zakonom. Zadaci CBBiH jesu da upravlja deviznim rezervama, da stavlja i povlači iz opticaja KM, uključujući novčanice i kovanice zakonskog sredstva plaćanja, pridržavajući se striktno pravila karensi borda. Pored toga, CBBiH pomaže i održava adekvatne platne i obračunske sisteme, koordiniše i usmjerava djelatnosti agencija za bankarstvo entiteta, koje su, sa druge strane, nadležne za izdavanje dozvola za rad i superviziju banaka. Nadalje, CBBiH zastupa državu BiH na svim međuvladinim sastancima, tijelima i organizacijama u oblasti monetarne politike i drugih pitanja, koja su u nadležnosti CBBiH. Takođe, CBBiH jeste učesnik u aktivnostima međunarodnih organizacija na pospješivanju ekonomske i finansijske stabilizacije u okviru međunarodne monetarne saradnje. Što direktno, što putem sopstvenih glavnih jedinica, CBBiH vrši prikupljanje i obradu statističkih podataka od nadležnih institucija BiH i entiteta o ekonomskim i finansijskim pitanjima. Nadalje, CBBiH svojim poslovanjem i aktivnostima doprinosi usklađivanju pravila i prakse za prikupljanje, usaglašavanje i raspodjelu i distribuciju statističkih podataka u sklopu svoje nadležnosti. Upravno vijeće jeste najviši organ i njegova nadležnost jeste u uspostavljanju i utvrđivanje monetarne politike i kontrole njenog sprovođenja, organizacije i strategije CBBiH u skladu s ovlaštenjima utvrđenim Zakonom.

Sa druge strane, misija CBBiH odnosi se na održavanje monetarne i finansijske stabilnosti u BiH, zasnovane na adekvatnom izvršavanju Zakona o CBBiH i izdavanju domaće valute prema aranžmanu karensi bord, uz efikasno obavljanje poslova povjerenih CBBiH u nadležnost, a sa krajnjim ciljem uspostavljanja najvišeg stepena nezavisnosti, integriteta, kompetentnosti, efikasnosti i transparentnosti.

CBBiH trebala bi da kvalitetom sopstvenih aktivnosti utiče i na kvalitet svojih usluga, efikasnosti upravljačkog procesa i kompetentnošću svoga osoblja, te treba biti prepoznatljiva aktivna institucija koja će doprinositi finansijskoj i ekonomskoj stabilnosti razvoja BiH. Zajedničke vrijednosti podrazumijevaju principe zasnovane na sadašnjim i budućim aktivnostima u funkciji ispunjavanja naprijed definisane misije i vizije. Principi se moraju konstantno i kontinuirano prenositi zaposlenim u CBBiH, a u cilju primjenjivanja ove vrijednosti u svakodnevnom radu, što bi za rezultat imalo zajedničko pospješivanje i izgradnju korporativne kulture CBBiH.